

לְבַנְיִינָה שֶׁל הַלֵּכָה

שיעורי הלכות שבת מפי מו"ר רה"י בביהמ"ד בשבת קודש
מלאכת בונה (6) – משחקי ילדים באהל

שיהיה חלל טפח כיון שבזמן זה המפה בידיים, לא הוי אהל כמו שביארנו¹.

ולאור זה, אם ילדים שמים שמיכה על שולחן באופן שהדפנות משתלשלות לצדדים ונכנסים תחתיו, אין כאן אוהל. אמנם זה שונה, משום ששולחן לא עשוי לשמוש תחת השולחן - וכאן כוונתם להיות תחת האהל? אבל האהל היה קיים לפני שבת והדפנות שמשלשלים הם לא דפנות מתירות שיוצרות דינים שההלכה אוסרת, ולכן לא מוגדרות כדפנות לענייננו. אמנם, לכאורה אם יבנו הילדים אהל בין כסאות וכדומה (כך ראיתי את ילדי בקטנותם עושים) יש כאן שאלה של אהל, עכ"פ אהל מדרבנן שהרי הם רוצים אותו רק לזמן קצר, ויפרקו אותו עוד מעט.

זו גם שאלה במשחק בלגו וכד' אם יבנו חלל של טפח, וכן יש לדון בעצם השאלה של בנין בלגו של צורות? לענ"ד אין בזה איסור שהרי כל עניין המשחק הוא להרכיב ולפרק ולכן אין לזה שם בנין (הגדרה זו חשובה, שכן אם אנחנו מגדירים במעשה מסוים שיש בו משום בניין של אהל, אז יהיה גם אסור לפרק אותו משום סותר). משא"כ אם בונה לשם אהל בצורת טפח על טפח, ויש לעיין עוד בזה. על כל פנים נראה שיש דרך להקל לילדים, ע"י שנלמד אותם לעשות כדברי הגמרא בשבת⁶ שאדם רוצה להאהיל על המת בחמה, באים וכו' וכך כאן: אם יחזיקו בשמיכה ואח"כ

עסקנו בנושא אהל עראי בכמה זוויות וכעת נעסוק בשאלה נוספת בעניין. לכאורה פריסת מפה מעל שלחן מהווה יצירת אהל והשאלה על ילדים שאוהבים לבנות בית/אהל בשבת, בדרך משחק.

בררנו, שאיסור אהל זה כשנעשה לשם אהל - להאהיל, להגן מפני השמש, להשתמש תחת הגג לכל סיבה, זה אהל. וכאשר זה לשם אהל - גם בלא דפנות נחשב אהל, כך אמר הרא"ש¹.

אמנם מה זה אהל? האם יש לו מימדים? בארנו שאם יש לגג טפח הוא אהל ולדעת הרי"ף² הוה אהל קבע. אמנם בארנו, מח' החזו"א עם הנוב"י בזה כאשר זה נעשה לשם זמן קצר. שמוש ארעי - כגון משחק, שהנוב"י³ כתב "חוששני לו מחטאת", והחזו"א⁴ חלק בדעת הרי"ף, וסבר שהוא מחייב רק באהל הנעשה לזמן. לגבי משך הזמן המדובר, המשנ"ב כותב בשעה"צ "כמה ימים" (שט"ו סק"א), ואז יש בו חיוב לדעתו.

צד נוסף שיש להוסיף בזה - אהל זה כדין אהל שמצינו בדיני טומאה וטהרה, שיש בחללו גובה טפח.

לאור זה פריסת מפה על שולחן, גם לו יצויר שהיה בזה אהל, הרי זה לזמן קצר, ומה גם שאין בזה שם אהל משום שהמפה צמודה לשולחן. (וגם אם נאמר שבשעת הפריסה יתכן

¹ מסכת ביצה, פרק ד' ס"א יא'.

² שבת נו, בדפי הרי"ף.

³ שו"ת או"ח תניינא, ל', לגבי מטריה.

⁴ או"ח, ס"א נ"ב, ד', ועיין גם ו'.

⁵ ע"פ חידוש החזו"א שהזכרנו. ע' נ"ב, ב'.

⁶ מ"ג:

יכניסו את הכסאות/ הדפנות תחתיו יש להתיר. הדברים נכונים לילדים בגיל חינוך. ובקטנים ממש שלא הגיעו לגיל חינוך זה שונה, ואפשר להניח להם לשחק.

סוף דבר יש לחנך את הילדים שבמשחק עשיית אהל בשבת יכולה להיווצר שאלה הלכתית ולהדריכם לעשות בדרך המותרת. זו הזדמנות נפלאה לחנך ילדים לשמירת שבת בדרך החיובית.

